

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
MACIEJ SZPUNAR
prezentate la 6 iunie 2018¹

Cauza C-149/17

**Bastei Lübbe GmbH & Co. KG
împotriva
Michael Strotzer**

[cerere de decizie preliminară formulată de
Landgericht München I (Tribunalul Regional din München I, Germania)]

„Trimitere preliminară – Drept de autor și drepturi conexe – Directiva 2001/29/CE – Respectarea drepturilor de proprietate intelectuală – Directiva 2004/48/CE – Despăgubire acordată în cazul partajării de fișiere cu încălcarea dreptului de autor – Conexiune la internet accesibilă membrilor de familie ai titularului – Exonerare de răspundere a titularului fără necesitatea de a preciza natura utilizării conexiunii de către membrul de familie”

Introducere

1. Chiar dacă dreptul material al proprietății intelectuale este armonizat parțial în dreptul Uniunii, procedurile care au ca obiect sancționarea încălcărilor acestui drept și repararea prejudiciilor care rezultă din acestea intră, în principiu, în sfera dreptului intern al statelor membre. Cu toate acestea, dreptul Uniunii stabilește anumite cerințe care depășesc simplul test al efectivității aplicat în mod normal în cadrul autonomiei procedurale a statelor membre.

2. Prezenta cauză ridică problema întinderii acestor cerințe și a legăturii lor cu drepturile fundamentale. Această problemă a fost deja înaintată Curții, însă prezenta cauză va oferi acesteia oportunitatea de a dezvolta și de a clarifica mai mult jurisprudența sa în această privință.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3. Articolul 3 alineatul (1) și alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională² prevede :

„(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.

¹ Limba originală: franceza.

² JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230.

(2) Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice punerea la dispoziția publicului, prin cablu sau fără cablu, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment :

[...]

(b) pentru producătorii de fonograme, a fonogramelor lor ;

[...] ”

4. Potrivit articolului 8 alineatele (1) și (2) din aceeași directivă :

„(1) Statele membre prevăd sancțiuni și căi de atac adecvate cu privire la nerespectarea drepturilor și obligațiilor prevăzute prin prezenta directivă și adoptă toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acestora. Sancțiunile astfel stabilite sunt eficiente, proporționale și disuasive.

(2) Fiecare stat membru adoptă măsurile necesare pentru a permite titularilor de drepturi ale căror interese sunt afectate de o activitate de contrafacere săvârșită pe teritoriul său să intenteze o acțiune prin care să solicite daune-interese [...]”.

5. Articolul 2 alineatele (1) și (2) din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală³ prevede :

„(1) Fără a aduce atingere mijloacelor prevăzute sau care pot fi prevăzute prin legislația comunitară sau internă, în măsura în care aceste mijloace sunt favorabile titularilor drepturilor, măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute prin prezenta directivă se aplică, în conformitate cu articolul 3, oricărei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală, prevăzute de legislația comunitară și/sau legislația internă a statului membru în cauză.

(2) Prezenta directivă nu aduce atingere dispozițiilor speciale privind respectarea drepturilor și excepțiile prevăzute de legislația comunitară în domeniul dreptului de autor și al drepturilor conexe dreptului de autor, mai ales [...] de Directiva [2001/29], în special articolele 2-6 și articolul 8”.

6. În temeiul articolului 3 din această directivă :

„(1) Statele membre prevăd măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală care intră sub incidența prezentei directive. Aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare, ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate.

(2) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive.”

7. În conformitate cu articolul 6 alineatul (1) prima teză din aceeași directivă :

„Statele membre se asigură ca, la cererea unei părți care a prezentat dovezi accesibile în mod rezonabil, suficiente în sprijinul pretențiilor sale și a precizat dovezile pe care se întemeiază pretențiile sale care se află sub controlul părții adverse, autoritățile judecătorești competente să poată ordona ca aceste dovezi să fie prezentate de partea adversă, sub rezerva asigurării protecției informațiilor confidențiale.”

3 JO 2004, L 157, p. 45, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 56.

8. În sfârșit, potrivit articolului 13 alineatul (1) primul paragraf din Directiva 2004/48:

„Statele membre asigură ca, la cererea părții prejudiciate, autoritățile judecătorești competente să ordone contravenientului care a acționat cu bună știință sau având motive suficiente de a ști acest lucru, plata către titularul dreptului a unor daune-interese adaptate prejudiciului real suferit de acesta prin încălcarea dreptului său.”

Dreptul german

9. Articolul 97 din Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz (Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe) din 9 septembrie 1965 prevede :

„1. Încălcarea ilicită a dreptului de autor sau a altui drept protejat în temeiul prezentei legi poate face obiectul unei acțiuni în încetare sau, dacă există riscul repetării, al unei acțiuni în impunerea obligației de a se abține pe viitor. Persoana vătămată poate formula acțiune în încetare și în cazul în care există riscul unei prime încălcări.

2. Persoana care acționează din culpă sau cu neglijență are obligația de a despăgubi persoana vătămată pentru prejudiciul produs. La stabilirea cuantumului daunelor interese poate fi luat în considerare și beneficiul realizat de persoana care a săvârșit încălcarea. Cuantumul daunelor interese se poate calcula și prin raportare la suma pe care persoana care a săvârșit încălcarea ar fi trebuit să o plătească cu titlu de remunerație echitabilă dacă ar fi obținut acordul de utilizare a dreptului încălcat. Autorii, editorii de lucrări științifice (articolul 70), fotografi (articolul 72) și artiștii interpreți sau executanți (articolul 73) pot solicita și repararea materială a prejudiciului care nu are caracter patrimonial, în măsura în care aceasta corespunde echității.”

Situația de fapt, procedura și întrebările preliminare

10. Bastei Lübbe AG, societate de drept german, este titulara, în calitate de producător de fonograme, a drepturilor de autor și a drepturilor conexe asupra versiunii audio a unei cărți.

11. Domnul Michael Strotzer este titularul unei conexiuni la internet, prin intermediul căreia, la 8 mai 2010, această fonogramă a fost pusă la dispoziția unui număr nelimitat de utilizatori ai unei platforme de schimb pe internet spre descărcare (*peer-to-peer*). Un expert a atribuit cu exactitate adresa IP domnului Strotzer.

12. Prin scrisoarea din 28 octombrie 2010, Bastei Lübbe l-a somat pe domnul Strotzer pentru a pune capăt încălcării dreptului de autor. Întrucât această somație nu a avut succes, Bastei Lübbe a introdus în acest caz în fața Amtsgericht München (Tribunalul Districtual din München, Germania) o acțiune împotriva domnului Strotzer, în calitate de titular al adresei IP în discuție, în vederea obținerii unei despăgubiri financiare.

13. Totuși, domnul Strotzer contestă faptul că el însuși ar fi adus atingere dreptului de autor și susține că conexiunea sa la internet era suficient de securizată. În plus, el afirmă că și părinții săi, care locuiesc în aceeași casă, aveau acces la această conexiune, dar că, după cunoștința sa, ei nu aveau opera respectivă pe calculatorul lor, nu cunoșteau existența acesteia și nu utilizau programul informatic de schimb pe internet. În plus, în momentul încălcării în cauză, calculatorul ar fi fost închis.

14. Amtsgericht München (Tribunalul Districtual din München) a respins acțiunea în despăgubire formulată de Bastei Lübbe pentru motivul că nu se putea considera că domnul Strotzer ar fi săvârșit încălcarea drepturilor de autor invocată, deoarece acesta arătase că și părinții săi puteau să fi săvârșit încălcarea în cauză. În acest caz, Bastei Lübbe a declarat apel la Landgericht München I (Tribunalul Regional din München I, Germania), instanța de trimitere din prezenta cauză.

15. Instanța de trimitere înclină să rețină răspunderea domnului Strotzer pentru încălcarea dreptului de autor invocată, deoarece din apărarea acestuia nu reiese că, la momentul încălcării, ar fi utilizat conexiunea internet o terță persoană și, din acest motiv, aceasta ar fi foarte susceptibilă să fi săvârșit încălcarea. Cu toate acestea, instanța de trimitere se confruntă cu jurisprudența Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, Germania), care, în opinia sa, s-ar putea opune sancționării pârâtului⁴.

16. Astfel, potrivit jurisprudenței Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție), astfel cum a fost interpretată de instanța de trimitere, reclamantului îi revine sarcina de a invoca și de a dovedi încălcarea dreptului de autor. Pe de altă parte, Bundesgerichtshof consideră că titularul conexiunii la internet este prezumat efectiv a fi săvârșit o asemenea încălcare din moment ce nicio altă persoană nu putea utiliza această conexiune la internet la momentul respectivei încălcări. Cu toate acestea, în cazul în care conexiunea la internet nu ar fi suficient de securizată sau ar fi lăsată cu bună știință la dispoziția altor persoane în momentul săvârșirii acestei încălcări, atunci nu se prezumă efectiv că titularul conexiunii respective ar fi săvârșit încălcarea amintită.

17. Într-o asemenea situație, titularului conexiunii la internet îi revine totuși, conform jurisprudenței Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție), o sarcină secundară de a-și susține afirmațiile. Această sarcină secundară este îndeplinită suficient de către titularul conexiunii atunci când arată că alte persoane, a căror identitate o indică, dacă este cazul, au avut acces individual la conexiunea sa la internet și, prin urmare, sunt susceptibile să fi săvârșit încălcarea dreptului de autor invocată. În cazul în care un membru de familie a avut acces la conexiunea la internet în discuție, titularul acestei conexiuni nu este însă obligat să ofere precizări suplimentare cu privire la momentul și la natura utilizării acestei conexiuni, având în vedere protecția căsătoriei și a vieții de familie garantată de articolul 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) și de dispozițiile respective ale dreptului constituțional german.

18. În aceste condiții, Landgericht München I (Tribunalul Regional din München I) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare :

„1) Articolul 8 alineatele (1) și (2) coroborat cu articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 trebuie interpretat în sensul că sancțiunile în cazul încălcării dreptului de comunicare publică a unei opere sunt «eficiente și disuasive» și atunci când răspunderea pentru prejudicii a titularului unei conexiuni la internet prin intermediul căreia se încalcă dreptul de proprietate intelectuală prin partajarea de fișiere nu este angajată în cazul în care titularul conexiunii indică cel puțin un membru de familie care mai avea acces la această conexiune la internet, fără a da mai multe precizări obținute din cercetările întreprinse cu privire la momentul și natura utilizării conexiunii de către acest membru de familie ?

2) Articolul 3 alineatul (2) din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că măsurile pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală sunt «eficiente» și atunci când răspunderea pentru prejudicii a titularului unei conexiuni la internet prin intermediul căreia se încalcă dreptul de proprietate intelectuală prin partajarea de fișiere nu este angajată în cazul în care titularul conexiunii indică cel puțin un membru de familie care mai avea acces la această conexiune la internet, fără a da mai multe precizări obținute din cercetările întreprinse cu privire la momentul și natura utilizării conexiunii de către acest membru de familie ?”

4 Instanța de trimitere citează în special hotărârea Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) din 6 octombrie 2016, I ZR 154/15, Afterlife.

19. Cererea de decizie preliminară a fost primită la Curte la 24 martie 2017. Bastei Lübbe, guvernul austriac și Comisia Europeană au depus observații scrise. Bastei Lübbe și Comisia au fost reprezentate la ședința care a avut loc la 14 martie 2018.

Analiză

Observații introductive

20. În observațiile sale scrise, Comisia exprimă îndoieli cu privire la relevanța întrebărilor preliminare pentru soluționarea litigiului principal. Nu împărtășim aceste îndoieli.

21. Prin intermediul întrebărilor preliminare formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă este conform cu cerința de eficacitate a măsurilor prevăzute pentru a se asigura respectarea drepturilor de autor, care decurge din articolul 8 din Directiva 2001/29 și din articolul 3 din Directiva 2004/48 să se permită titularului unei conexiuni la internet, prin intermediul căreia au fost săvârșite încălcările dreptului de autor⁵, să se sustragă de la răspunderea pentru încălcările respective întemeiată pe o prezumție, indicând, fără mai multe precizări, un membru de familie care ar avea, de asemenea, acces la această conexiune. Îndoielile instanței de trimitere rezultă din jurisprudența Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) cu privire la căile de atac pe care le au la dispoziție, în dreptul german, titularii drepturilor de autor vătămați.

22. Nu este de competența Curții, ci exclusiv de competența instanțelor naționale să interpreteze și să aplice jurisprudența internă a statelor membre. Cu toate acestea, din principiul interpretării conforme reiese că autoritățile și instanțele naționale au obligația să interpreteze, în măsura posibilului, dispozițiile de drept intern astfel încât să asigure efectul deplin al dreptului Uniunii. Această cerință include obligația de a modifica o jurisprudență națională consacrată în cazul în care este incompatibilă cu dreptul respectiv⁶. Prin urmare, s-ar părea că cerința unei interpretări conforme impune instanței de trimitere să interpreteze și să aplice jurisprudența Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție), în măsura posibilului, astfel încât să se asigure efectul deplin al obligațiilor care decurg din dreptul Uniunii referitoare la eficacitatea căilor de atac puse la dispoziția titularilor drepturilor de autor. Or, este în mod cert de competența Curții să furnizeze instanței de trimitere toate indiciile necesare cu privire la întinderea respectivelor obligații.

23. Prin urmare, dacă instanța de trimitere are îndoieli în ceea ce privește conformitatea cu cerințele care decurg din dreptul Uniunii a jurisprudenței Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție), astfel cum a interpretat-o, Curtea este pe deplin competentă să definească întinderea acestor cerințe. Trebuie să se examineze două aspecte ale acestei problematice: domeniul de aplicare al dispozițiilor relevante de drept al Uniunii și respectarea drepturilor fundamentale în momentul aplicării acestor dispoziții.

Dispozițiile relevante ale Directivelor 2001/29 și 2004/48

24. Directiva 2001/29 este mai degrabă laconică în ceea ce privește măsurile destinate să asigure respectarea drepturilor pe care le armonizează. Articolul 8 din această directivă se limitează să oblige statele membre, ca regulă generală, să prevadă sancțiuni eficiente, proporționale și disuasive pentru a pune capăt încălcărilor drepturilor respective. Pe de altă parte, statele membre trebuie să prevadă în favoarea titularilor vătămați posibilitatea de a introduce acțiuni în daune interese. Măsurile concrete care trebuie luate pentru îndeplinirea acestor obligații au fost lăsate în totalitate la latitudinea statelor membre.

5 Înțelegem această noțiune ca incluzând atât drepturile de autor propriu-zise, cât și drepturile conexe, cum ar fi drepturile producătorilor de fonograme.

6 A se vedea, recent, Hotărârea din 17 aprilie 2018, Egenberger (C-414/16, EU:C:2018:257, punctele 71 și 72).

25. Cu toate acestea, având în vedere importanța drepturilor de proprietate intelectuală pentru realizarea pieței interne, legiuitorul Uniunii a considerat necesar să prevadă norme armonizate mai detaliate în vederea asigurării unei protecții omogene a acestor drepturi pe întreg teritoriul Uniunii⁷. Directiva 2004/48 este astfel consacrată în întregime măsurilor destinate să asigure respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

26. Este adevărat că, potrivit articolului 2 alineatul (2) din Directiva 2004/48, aceasta din urmă se aplică fără a aduce atingere dispozițiilor speciale în materia dreptului de autor, în special cele ale articolului 8 din Directiva 2001/29. În consecință, această dispoziție acordă prioritate normelor Directivei 2001/29 în raport cu dispozițiile Directivei 2004/48. Și totuși, nu reiese de aici că dreptul de autor în ansamblu trebuie exclus din domeniul de aplicare al Directivei 2004/48. Articolul 2 alineatul (1) din această directivă prevede într-un mod foarte clar că dispozițiile sale se aplică „oricărei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală, prevăzute de legislația comunitară și/sau legislația internă a statului membru în cauză”. Întrucât dreptul de autor face parte, fără îndoială, din domeniul proprietății intelectuale, Directiva 2004/48 i se aplică, sub rezerva dispozițiilor speciale conținute în actele de drept al Uniunii referitoare la acesta. De altfel, directiva menționată prevede dispoziții specifice dreptului de autor, mai precis la articolul 5, care stabilește o prezumție a calității de autor sau de titular al unui drept conex dreptului de autor.

27. Prin urmare, articolul 8 din Directiva 2001/29 trebuie privit nu ca o dispoziție izolată cu caracter foarte general, ci mai degrabă ca un element al sistemului armonizat al protecției drepturilor de proprietate intelectuală organizat prin Directiva 2004/48. Acest sistem depășește simpla autonomie procedurală a statelor membre, stabilind în sarcina acestora obligații concrete, a căror respectare, inclusiv în ceea ce privește aspectul lor procedural, face obiectul controlului efectuat de Curte, care depășește cadrul controlului clasic al principiilor echivalenței și efectivității. O interpretare diferită ar lipsi Directiva 2004/48 de rațiunea sa de a fi, întrucât ea nu ar adăuga nimic la obligația, care revine deja statelor membre în temeiul principiului efectivității, de a asigura efectul util al dispozițiilor materiale de drept al Uniunii în domeniul proprietății intelectuale. Astfel, ar fi illogic să se considere că legiuitorul Uniunii a conceput o directivă compusă din obligații care ar putea fi lipsite de orice conținut prin aplicarea normelor procedurale ale statelor membre. În plus, Directiva 2004/48 are un domeniu de aplicare autonom, deoarece, în conformitate cu articolul 2 alineatul (1) din directiva menționată, aceasta se aplică nu numai protecției drepturilor de proprietate intelectuală armonizate la nivelul dreptului Uniunii, ci și drepturilor prevăzute în legislația internă a statelor membre. Prin urmare, această directivă nu poate fi redusă la o simplă concretizare a principiului general al efectivității protecției drepturilor conferite de dreptul Uniunii, care își găsește aplicarea, în cadrul autonomiei procedurale a statelor membre, în lipsa unor dispoziții specifice ale dreptului Uniunii.

28. Prin urmare, dacă articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2001/29, completată și detaliată în această privință de articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48, prevede dreptul titularului vătămat de a introduce o acțiune în daune interese, aceasta implică, în opinia noastră, obligația de a prevedea și de a aplica în sistemul juridic intern mecanisme care permit efectiv titularilor să obțină aceste daune interese. Deși mecanismele procedurale concrete pentru punerea în aplicare a acestor directive sunt de competența statelor membre, eficacitatea lor este supusă controlului efectuat de Curte. Spre deosebire de ceea ce sugerează Comisia în observațiile sale, acest control nu se limitează la problema dacă obținerea de daune interese este practic imposibilă sau excesiv de dificilă, deoarece, în mod normal, această apreciere se efectuează în cadrul controlului respectării principiului efectivității. Controlul respectării obligațiilor care decurg din aceste directive necesită o interpretare a dispozițiilor lor concrete în lumina efectului lor util.

⁷ A se vedea considerentele (1), (8) și (9) ale Directivei 2004/48.

29. În cauza principală, este vorba despre încălcări ale dreptului de punere la dispoziția publicului, săvârșite cu ajutorul internetului. Este dificil pentru titularii de drept, care sunt victime ale acestui tip de încălcări, să identifice persoanele care săvârșesc contrafacerea și să dovedească implicarea acestora din urmă. Astfel, încălcările săvârșite prin intermediul internetului nu lasă urme materiale⁸ și permit, într-o anumită măsură, să se păstreze anonimatul persoanelor care săvârșesc încălcarea. Singurul indiciu care poate fi găsit în mod obișnuit este adresa IP de la care a fost săvârșită încălcarea. Această identificare a titularului adresei IP, chiar dacă este exactă, nu constituie o dovadă a răspunderii unei anumite persoane, mai ales în cazul în care conexiunea la internet în discuție era accesibilă mai multor persoane.

30. Acesta este motivul pentru care legislațiile naționale prevăd adesea măsuri de reducere a sarcinii probei care revine titularilor drepturilor de autor vătămați. O asemenea măsură poate lua în special forma unei prezumții de vinovăție a titularului conexiunii la internet pentru încălcarea săvârșită de la adresa sa IP. Aceste măsuri permit să se asigure efectivitatea dreptului titularilor de a solicita daune interese în cazul unor încălcări săvârșite prin intermediul internetului. Conform informațiilor cuprinse în cererea de decizie preliminară, o asemenea prezumție a fost introdusă în sistemul juridic german pe cale jurisprudențială.

31. Obligația de a introduce o asemenea prezumție nu este prevăzută în mod expres nici în dispozițiile Directivei 2001/29, nici în cele ale Directivei 2004/48. Totuși, în cazul în care această măsură este principalul mijloc prevăzut de dreptul național pentru a asigura eficacitatea dreptului de a solicita repararea prejudiciului suferit menționat la articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2001/29, ea trebuie să fie aplicată în mod coerent și eficient. Această măsură nu își poate atinge obiectivul în cazul în care ar fi prea ușor să se înlăture prezumția de vinovăție, lăsând titularul prejudiciat fără altă posibilitate de a-și valorifica dreptul la repararea prejudiciului suferit. Acest drept ar deveni astfel iluzoriu.

32. Astfel, deși articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2001/29 nu prevede nicio modalitate concretă de a asigura efectivitatea dreptului de a solicita daune interese, rezultă, în opinia noastră, că măsurile existente trebuie să fie aplicate în mod coerent și eficient. În această privință, instanțele naționale au un rol primordial de apreciere a probelor și de ponderare a diferitor interese existente.

33. În consecință, în cazul în care instanța de trimitere are îndoieli cu privire la interpretarea și la aplicarea jurisprudenței Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) referitoare la răspunderea și obligațiile titularilor de conexiune la internet, aceasta trebuie să acorde prioritate celei care permite să se asigure în cea mai mare măsură eficacitatea protecției drepturilor de proprietate intelectuală.

Protecția drepturilor fundamentale

34. Se pare că problema cu care se confruntă instanța de trimitere în cadrul aplicării jurisprudenței Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) constă în utilizarea principiului protecției vieții de familie pentru a limita obligația titularului conexiunii la internet de a furniza informații cu privire la persoana susceptibilă să fi săvârșit încălcarea drepturilor de autor. Astfel, în cazul în care respectivul titular al conexiunii ar arăta că și alte persoane puteau avea acces la conexiunea respectivă, el nu ar fi obligat nici să le divulge identitatea, nici să dea alte precizări referitoare la acestea, întrucât o astfel de obligație ar constitui o ingerință nejustificată în sfera sa familială.

⁸ Contrar, de exemplu, vânzării de mărfuri contrafăcute.

35. Trebuie să se sublinieze în această privință că, atunci când aplică dispozițiile de transpunere a Directivelor 2001/29 și 2004/48, dispozițiile cartei sunt, în mod natural, obligatorii pentru statele membre. Dreptul la respectarea vieții private și de familie este protejat de articolul 7 din aceasta. Totuși, în unele litigii referitoare la dreptul de autor, dreptul la respectarea vieții private și de familie poate fi în concurență cu dreptul fundamental de proprietate, consacrat la articolul 17 din cartă. Proprietatea intelectuală este menționată în mod expres la alineatul (2).

36. Pe de altă parte, Curtea a avut deja ocazia să sublinieze că dreptul la informare al reclamantului în cadrul unei acțiuni privind protecția drepturilor de proprietate intelectuală ține de dreptul la o cale de atac efectivă garantat la articolul 47 din cartă și permite să se asigure astfel o protecție efectivă a dreptului de proprietate intelectuală⁹.

37. Într-o asemenea situație, în care intră în concurență diferite drepturi fundamentale, revine autorităților și instanțelor naționale sarcina de a asigura un echilibru just între aceste drepturi¹⁰. De asemenea, este posibil ca reconcilierea necesară între cerințele referitoare la protecția diferitor drepturi fundamentale să fie efectuată la nivelul dreptului Uniunii, în special de către Curte în cadrul interpretării acestui drept¹¹.

38. În cadrul acestui exercițiu de conciliere, trebuie să se asigure respectarea conținutului esențial al drepturilor fundamentale în discuție. Astfel, Curtea a statuat că este contrar atât dreptului fundamental de proprietate, cât și dreptului la o cale de atac efectivă să se permită unei instituții bancare să invoce secretul bancar, în numele dreptului la protecția datelor cu caracter personal, consacrat la articolul 8 din cartă, pentru a refuza să furnizeze datele titularului unui cont, care ar fi permis să se introducă împotriva acestuia o acțiune referitoare la protecția drepturilor de proprietate intelectuală¹².

39. Ar fi posibil să se urmeze un raționament analog în ceea ce privește interdependența dintre dreptul de proprietate intelectuală și dreptul la o cale de atac efectivă, pe de o parte, și dreptul la respectarea vieții de familie, pe de altă parte.

40. În cazul în care dreptul, recunoscut titularului conexiunii la internet în numele protecției vieții sale de familie, de a refuza să dea precizări cu privire la persoanele susceptibile să fi săvârșit încălcarea drepturilor de autor ar împiedica, în practică, titularul drepturilor respective să obțină repararea prejudiciului suferit, acest lucru ar aduce atingere conținutului esențial al dreptului de proprietate intelectuală al acestui titular. Într-un astfel de caz, dreptul de proprietate ar trebui să prevaleze asupra dreptului la respectarea vieții de familie. În schimb, în cazul în care o asemenea ingerință în viața de familie ar fi considerată inadmisibilă de către instanța națională, titularul conexiunii la internet este cel care ar trebui considerat răspunzător pentru săvârșirea încălcării drepturilor de autor. Se pare că o asemenea răspundere secundară este posibilă în dreptul german¹³. Înainte de a angaja răspunderea titularului conexiunii la internet, instanței naționale i-ar reveni, în plus, sarcina să verifice că nu există alte mijloace procedurale care să permită titularului drepturilor de autor vătămat să identifice persoanele care au săvârșit încălcarea, pentru a obține reparație¹⁴.

41. În plus, considerăm că în exercițiul de ponderare a drepturilor fundamentale mai pot fi luate în considerare alte două dispoziții din cartă.

9 Hotărârea din 16 iulie 2015, Coty Germany (C-580/13, EU:C:2015:485, punctul 29).

10 Hotărârea din 15 septembrie 2016, Mc Fadden (C-484/14, EU:C:2016:689, punctul 84).

11 Hotărârea din 16 iulie 2015, Coty Germany (C-580/13, EU:C:2015:485, punctul 33).

12 Hotărârea din 16 iulie 2015, Coty Germany (C-580/13, EU:C:2015:485, punctele 37-41).

13 A se vedea hotărârea Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție) din 30 martie 2017, I ZR 19/16 Loud, pronunțată după formularea cererii de decizie preliminară în prezenta cauză.

14 A se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iulie 2015, Coty Germany (C-580/13, EU:C:2015:485, punctul 42).

42. În primul rând, este vorba despre articolul 20 din cartă, care consacră egalitatea în fața legii. Astfel, potrivit informațiilor furnizate de Bastei Lübbe în observațiile sale, aproximativ 70 % din conexiunile la internet în Germania sunt „conexiuni familiale”, cu alte cuvinte utilizate într-un context familial. Rămân astfel 30 % din conexiuni care nu sunt utilizate într-un asemenea context, dintre care o parte sunt deținute probabil de persoane care trăiesc singure. În cazul în care utilizarea unei conexiuni la internet în contextul familiei ar permite sustragerea cu ușurință de la răspunderea pentru încălcările drepturilor de autor, acest lucru ar conduce la un tratament defavorabil al persoanelor care, întrucât locuiesc singure, nu permit altor membri de familie, să aibă acces la conexiunea lor la internet. Or, în cazul în care persoanele care trăiesc în familie nu se află în aceeași situație cu cele care trăiesc singure din punctul de vedere al dreptului la respectarea vieții de familie, o asemenea diferență de situație nu există în ceea ce privește răspunderea pentru încălcările dreptului de autor. Astfel, simplul fapt de a coabita cu alți membri de familie nu poate determina în mod automat excluderea acestei răspunderi.

43. În al doilea rând, articolul 54 din cartă prevede interzicerea abuzului de drepturile care sunt recunoscute în acesta. Este adevărat că articolul menționat este îndreptat în principal împotriva actelor care, fiind acoperite de drepturile recunoscute de cartă, urmăresc în realitate să conteste drepturile fundamentale și să le anuleze¹⁵. În mod evident, încălcarea unui drept de proprietate intelectuală nu constituie un act de această natură.

44. Acestea fiind spuse, interzicerea abuzului de drept face parte de mult timp dintre principiile generale de drept al Uniunii¹⁶. În temeiul acestui principiu, justițiabilii nu pot invoca în mod abuziv drepturile conferite de normele Uniunii pentru a obține avantaje care rezultă din acestea, fără să fie atins obiectivul acestor norme.

45. În procedura principală, domnul Strotzer susține că nu poate fi considerat răspunzător pentru încălcarea drepturilor de autor săvârșită prin intermediul conexiunii sale la internet, deoarece alte persoane, și anume părinții săi, au de asemenea acces la această conexiune. Pe de altă parte, el afirmă că părinții săi nu cunosc programul informatic utilizat pentru a săvârși încălcarea respectivă și nici nu au pe calculatorul lor opera care a fost pusă la dispoziția publicului în mod ilegal.

46. Revine așadar instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă domnul Strotzer nu abuzează de dreptul la protecția vieții de familie, atunci când îl invocă nu pentru a proteja membrii familiei sale de o eventuală răspundere pentru încălcarea drepturilor de autor cu care în mod clar nu au nicio legătură, ci doar pentru evita răspunderea sa proprie pentru această încălcare. În această situație, dreptul la protecția vieții de familie nu ar trebui să constituie un obstacol în calea protecției proprietății intelectuale a titularilor drepturilor de autor respective.

Concluzie

47. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Landgericht München I (Tribunalul Regional din München I, Germania) după cum urmează :

„Articolul 8 alineatul (2) din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională și articolul 13 alineatul (1) din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală trebuie interpretate în sensul că nu impun introducerea în dreptul intern al statelor membre a unei prezumții de răspundere a titularilor unei conexiuni la internet pentru încălcările

15 A se vedea Woods, L., „Article 54 – Abuse of Rights” în Peers, S., Hervey, T. K., Kenner, J. și alții (ed.), *The EU Charter of Fundamental Rights : A Commentary*, Hart Publishing, Oxford-Portland (Oregon), 2014, p. 1539-1559.

16 A se vedea, pentru o aplicare recentă, Hotărârea din 6 februarie 2018, Altun și alții (C-359/16, EU:C:2018:63, punctul 48 și urm.)

drepturilor de autor săvârșite prin intermediul conexiunii respective. Cu toate acestea, în cazul în care dreptul intern prevede o asemenea prezumție pentru a asigura protecția drepturilor respective, aceasta trebuie aplicată în mod coerent pentru a garanta eficacitatea acestei protecții. Dreptul la respectarea vieții de familie, recunoscut la articolul 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, nu poate fi interpretat într-un mod care să lipsească titularii de orice posibilitate reală de protejare a dreptului lor de proprietate intelectuală, consacrat la articolul 17 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale.”